

Heine Andersen

Plagiering i forskning¹

Videnskabsetiske og videnskabs- sociologiske aspekter

Plagiering betragtes normalt som en af dødssynderne i den akademiske verden, en form for videnskabelig uredelighed. For forskere kan plagiering have meget alvorlige karrieremæssige konsekvenser, fx tilbagekaldelse af akademiske grader og disciplinære sanktioner. I Tyskland har to ministre indenfor de senere år måttet træde tilbage efter at være blevet grebet i plagiering. Plagiering ser ud til at være et voksende problem og kontrollen er skærpet. Mange universiteter, forlag og tidsskrifter har indført rutinemæssig plagiatskontrol. Efter en gennemgang af selve begrebet betydning og formelle regler i videnskabsetiske kodekser præsenteres og diskuteres forskellige etiske begrundelser for forbud mod plagiering. Tre positioner diskuteres. En naturretlig: åndelig ejendomsret, retten til viden, man selv har frembragt følger af retten til "frugten af eget arbejde" (Locke), eller en ret, som er forudsætning for personens dannelse (Hegel). Den har svag støtte. En utilitaristisk – funktionalistisk begrundelse (Mill/ Merton): at plagiats undergraver videnskabernes anerkendelsesregime, der skal belønne efter præstation til gavn for vidensvækst. Den har stærkere støtte, om end funktionalitet kan være vanskelig at opnå og påvise i praksis. Dysfunktionalitet og perverse effekter, fx på grund af for stærkt publiceringspres, kan forekomme. Afslutningsvis inddrages Axel Honneths anerkendelsesteori op som et supplement og korrektiv til utilitarismen.

Søgeord: Plagiering, videnskabelig uredelighed, videnskabsetik.

Plagiat betragtes normalt som en af dødssynderne i den akademiske verden, en form for videnskabelig uredelighed, eller – i mindre alvorlige tilfælde – i hvert fald brud på god videnskabelig praksis. For studerende er der sanktioner som fratagelse af eksamensgodkendelse eller - i alvorligere tilfælde - bortvisning. For forskere kan det medføre tilbagekaldelse af akademiske grader, fx ph.d.- eller doktorgrad og disciplinære sanktioner. I Tyskland har to ministre inden for de senere år måttet træde tilbage og se sig frataget deres dr.-grader efter at være blevet grebet i plagiat.²

Ikke blot plagiat men også selvplagiat er former for uredelighed, der har fået stigende opmærksomhed de sidste par årtier. Antallet af overtrædelser rapporteres at være stigende. En artikel i *Nature* fra 2012 viste en tidobling fra 1975 til 2012 i andele af artikler, der blev trukket tilbage, af redaktionen eller af forfatter, på grund af en eller anden form for snyd. En anden opgørelse fra 2012 fra databasen PubMed, viste at 14% var trukket tilbage pga. dobbeltpublicering (selvplagiat) og 10% pga. plagiat, altså i alt ca. en fjerdedel (Corbyn 2012). Mange forlag og tidsskrifter har indført rutinemæssig plagiatkontrol, og en opgørelse fra de senere år fandt eksempelvis et enkelt tidsskrift, der afviste så mange som 25 procent af de indsendte manuskripter på grund af plagiat (Butler 2010). Typisk var tallet dog 5-10 %. Også på mange universiteter er der indført rutinemæssig (elektronisk) plagiatkontrol af universitetsopgaver og afhandlinger.

Hvor hyppig forekomsten er i Danmark er vanskeligt at sige. Der foreligger ikke dækkende opgørelser, og der skal særlige omstændigheder til, før plagiatsager kommer frem i en større offentlighed. I starten af 1990'erne fik en dr.med. frataget sin doktorgrad efter afsløring af plagiat (og selvplagiat), under nogen presseomtale (Davidsen-Nielsen 1994). En tidligere dansk videnskabsminister var i 2016 udsat for en undersøgelse på grund af mistanke om plagiat og selvplagiat i hans ph.d.-afhandling. Praksisudvalget på Københavns universitet vurderede dog, at fejlenes omfang var under grænsen. Den slags sager har selvsagt ret stor mediebevågenhed. Men ellers er det sjældent, man hører om plagiatsager i danske medier.

I perioden 1992-2014 blev der indbragt 18 sager om plagiat for Udvalget for Videnskabelig Uredelighed (UVVU). Fem af dem førte til afgørelse om videnskabelig uredelighed.³ Dertil kommer et antal sager om uoplyst genbrug af materiale fra tidligere publikationer, der falder ind under betegnelsen selvplagiat (en betegnelse som dog ikke bruges i UVVU's årsberetninger). Men der ud over findes naturligvis et ukendt antal plagiatsager, der ikke indbringes for UVVU, enten fordi de behandles internt på de enkelte institutioner, evt. lokalt i stilhed, eller fordi de ikke opdages. Selvplagiat har sjældent direkte ofre, og som regel har ingen stærk tilskyndelse til at afsløre og endnu mindre til at offentliggøre. Hvor stort mørketallet er, er derfor svært at afgøre.

Men at plagiat og selvplagiat anses for alvorlige forseelser og har stigende opmærksomhed, er der ingen tvivl om. Det har hidtil især været inden for de

medicinske områder og i næste række naturvidenskab, men den skærpede opmærksomhed spredtes til alle områder. I Danmark lægges op til en reform, der vil slå de nuværende tre uredelighedsudvalg sammen til ét Udvalg for Videnskabelig Uredelighed, fælles for alle fag, hvilket også vil trække i retning af homogenisering. Forsknings- og Innovationsstyrelsen har netop (december 2016) bevilget ca. 11 mio. kr. til tre projekter, der skal belyse forskningsintegriteten i den danske forskningsverden. Der er således ikke tvivl om, at der er en betydelig og stigende opmærksomhed, både internt i forskningens institutioner og i omverdenen, om forskningens normer og forskernes overholdelse af disse normer i praksis.

Ud fra en sociologisk betragtning er der flere lag og differentieringer, når det handler om relationen mellem normer og handling. For det første er det elementært stof og åbenlyst, at der ikke er sammenfald mellem norm og handling. Det følgende har fokus på normer, kun i mindre grad på handlinger og praksis. Der forekommer normbrud, og der forekommer mere eller mindre fiktive normer, som ikke følges og ikke sanktioneres. For at en norm foreligger, forudsætter man normalt, at der skal være en udbredt forventning om normoverholdelse og sanktioner. Dette må siges at være tilfældet for normer om plagiat og selvplagiat, jf. ovf. og det følgende.

Der findes forskellige typer af normer, fx sæder og skikke, vaner og traditioner, konventioner, formelle regler og idealnormer. Sidstnævnte er normer som udtrykker et ideal, man bør stræbe efter at nå, uanset at det måske ikke er muligt at opfylde det fuldt ud. Et eksempel kan være bud om ærlighed og næstekærlighed. Fra videnskabssociologien kendes fx Mertons CUDOS-normer, som omtales senere. De er eksempler på idealnormer.

Normer adskiller sig desuden med hensyn til legitimitetsgrundlag. En ofte anvendt typologi tager udgangspunkt i Max Webers (2003: 2009f) opdeling af meningsfulde handlinger: formålsrationelle, værdirationelle, traditionelle og affektuelle. Normer kan være legitimeret ved at de tjener bestemte formål, at de realiserer eller udtrykker bestemte (basale) værdier, at de følger traditioner, man er indlevet i, og/ eller at de er baseret på følelser, fx moralske eller religiøse. Som en moderne institution, der antages at inkarnere rationalitet, må man forvente, at videnskabers etiske normers legitimitetsgrundlag er

rationelt. Weber var værdirelativist og metaetisk non-kognitivist. Han så ingen mulighed for at begrunde valg af de mest fundamentale værdier. Jeg vil her i stedet støtte mig på Habermas og hans (svage) metaetiske kognitivism (Habermas 1996). Habermas (1992) opererer desuden med en sondring mellem fakticitet og gyldighed med hensyn til normer, institutioner og en social orden. Moderne, postkonventionelle og refleksive samfund er præget af muligheder for diskursiv, argumenterende refleksion over normers og institutioners gyldighed. Det er ikke en blot subjektiv gyldighed, og ikke en fakticitet, der blot tages for givet. For nogle normer, ikke alle, giver det under moderne postkonventionelle vilkår mening at spørge, om de har en gyldighed og legitimitet, der kan begrundes gennem fornuftig argumenterende samtale. I artiklen vil jeg undersøge, om det er muligt for så vidt angår normer mod plagiat og selvplagiat.

Formålet med artiklen er således at undersøge plagiat og selvplagiat som sociale normer, begreberne og deres betydning, specielt med henblik på deres legitimitetsgrundlag. Det indebærer for det første en redegørelse for deres præcise indhold, herunder vurdering af graden af enighed herom. Plagiat og selvplagiat er ikke juridisk definerede begreber, men har status af videnskabetiske normer og normer om god skik. Her findes en række internationale og nationale kodekser at bygge på. Selvom normerne har etisk karakter, er legitimitetsgrundlaget imidlertid langt mindre eksplicit, og der foreligger ikke systematiske undersøgelser af, hvorledes forskere typisk opfatter legitimitet. Fra daglig praksis som forsker, underviser og vejleder kan man have en fornemmelse af, at forskere opfatter plagiatforbud som selvindlysende uden at reflektere over, hvorfor. Det er sjældent, at der gives begrundelser. Det svarer faktisk til en status, som i Kohlbergs (1984) model for moralsk udvikling betegnes som det konventionelle (prærefleksive) trin. Normerne tages blot som sociale fakta. Men man skulle forvente, at disse videnskabetiske normer kunne indpasses på et postkonventionelt trin – igen: Videnskab og dens institutioner anses for modernitet par excellence. Faktisk findes der da også i litteraturen forslag til begrundelser. Det andet formål med artiklen er derfor at undersøge begrundelser for legitimiteten af normer mod plagiat og selvplagiat og at vurdere deres gyldighed.

Hvad forstås ved plagiat og selvplagiat?

I almindeligt sprogbrug betyder plagiat "tyveri af åndelig ejendom", jf. *Ordbog over det danske sprog*, der også oplyser, at ordet første gang optræder på dansk skrift i en tekst fra 1724. Ude i Europa kan ordet findes allerede i det første århundrede, i et "epigram (I,52) af digteren Martial (ca. 40 -104e.Kr.)" (se Rosenmeier 2014: 25), dog med en lidt anden betydning end den moderne.

Det er dog først omkring Renæssancen at åndeligt ejerskab for alvor ser ud til at blive ophøjet til en af kerneværdierne i videnskab og kunst. Fra det tidspunkt kan man iagttage, at videnskabsmænd, skabende kunstnere, byg-

mestre, arkitekter mfl. med stigende omhu søger at sikre sig at få deres navn på deres værker. Med fremvæksten af moderne konkurrenceprægede videnskabsinstitutioner opstår stridigheder, somme tider bitre og langvarige, om førsteretten til videnskabelige opdagelser (Merton 1957; Kronick 1976). En del af baggrunden kan være den tids nye humanisme og dens ideer om de store geniens nærmest guddommelige skaberevner.⁴ Øget individualisme, særligt den possessive individualisme (McPherson 1972) samt udbredelsen af kapitalismen med den private ejendomsret som en grundpille kan også spille en rolle.

Et afledt begreb af lidt nyere dato er *selvplagiat*, altså uoplyst gentagelse eller genbrug af egen åndelig ejendom, som om det var nyt (se fx American Psychological Association 2010: 170; Rosenzweig & Schnitzer 2013; Spinak 2013; Garfinkel 2014). Da man næppe kan stjæle fra sig selv, er ordet egentlig et oxymoron, og det er da heller ikke altid, man bruger selve glosen "selvplagiat", når man omtaler fænomenet. Suffixet "-plagiat" bruges for at indikere, at der er tale om et normbrud i slægt med plagiat.

Lad os se på de to bestemmelser, der indgår i begrebet plagiat i videnskab: 1) videnskabelig, "åndelig" 2) "ejendom". Først 1): *Videnskabelig åndelig* ejendom kan omfatte tekster og tekststykker, sproglige formuleringer, videnskabelige begreber, ideer, teorier, data, opdagelser, observationer, tolkninger, analyseresultater, metoder mv. En forventning til videnskabelige publikationer er normalt originalitet, at de skal bringe ny viden. Lad os kalde det "original videnskabelig frembringelse" eller for kortheds skyld: "original videnskab". De alvorligste former for plagiat inden for videnskab er herefter tyveri af andres originale videnskab, og selvplagiat er uoplyst genbrug af egen original videnskab. I videnskabelige publikationer vil som regel også optræde passager, hvor man beskriver noget, der har været beskrevet før, fx teorigrundlag, state of the art eller metoder. Også her er der tale om plagiat, hvis man bruger tekst fra andre eller egne kilder uden citationstegn og henvisning, selvom man ikke giver sig ud for at bringe ny viden frem. Endelig er det klart, at man i videnskabelige publikationer også kan bruge tekststykker osv. fra ikke-videnskabelige publikationer uden videnskabelig værdi og uden reference. Det er selvfølgelig også forkert, men forskningsmæssigt mindre kompromitterende, hvis det vitterlig er uden videnskabelig værdi.

Hvad så med 2), det at original videnskab er *ejendom*? Kan åndelige objekter overhovedet ejes på samme måde som håndgribelige fysiske ting, som en eneret til at råde over objektet? Spørgsmålet behandles mere udførligt nedenfor, men her skal blot gøres opmærksom på, at man må sondre mellem: 1) det at *eje* noget i den almindelige dagligdags betydning af ordet, i bogstavelig forstand at besidde, råde over, evt. kunne afhænde et objekt. Man har fuld råde- og brugsret, man kan udelukke andre fra at bruge det, og man kan sælge eller forære det til hvem, man vil. (I praksis kan der være mange begrænsninger). Og 2) det at have *retten* til at være den, *der først* frembragte et stykke origi-

nal videnskab (eng.: *scientific priority*). Da der ikke findes en bedre term på dansk, er det i denne sidste betydning, jeg i det følgende taler om "ejendom" og "ejendomsret" til originale videnskabelige frembringelser, altså i betydningen "retten til at være anerkendt som den første, der frembragte et stykke original videnskab". På steder hvor det er vigtigt at tydeliggøre denne særlige betydning, bruger jeg "førsteret". Man kan i den forstand eje original videnskab, selvom retten ikke kan beskyttes juridisk af ophavsret, patentret eller anden lovgivning.⁵

Man kan også fortsat i denne betydning eje, have førsteret til original videnskab, selvom man har afgivet sin juridiske ophavsret til en konkret tekst eller materialisering om eller af den, eller afgivet brugsretten. Anerkendelsen af at være den første, der frembragte et stykke original videnskab kan til gengæld ikke overføres til andre, hvis det er slået fast som et faktum.

Plagiat og selvplagiat kan faktisk i nogle henseender berøres af love om intellektuel ejendomsret, mest lige for er det nok at nævne ophavsret og patentret. I ophavsret gælder imidlertid et generelt princip om, at abstrakte ideer og teorier ikke kan beskyttes, kun den konkrete form, de får i fx en nedskrevne tekst (Rosenmeier 2014: 35). Patentloven gælder kun for "opfindelser" med kommercielt potentiale, og undtager "opdagelser, videnskabelige teorier og matematiske metoder ..." (Schovsbo 2001: 88). For videre afklaring må jeg dog her henvise til juridisk litteratur (Rosenmeier 2014 med videre henvisninger).

Det er klart, at man som forsker som udgangspunkt bør overholde gældende love. Begrundelser for disse love kan også være relevante for de videnskabsetiske regler om plagiat. Men der er også gode grunde til, at juridiske og etiske begrundelser ikke er kongruente. Plagiat som sådan er ikke forbudt efter loven. Ophavsret og patentret omfatter også plagiat, men dækker flere intellektuelle objekter end videnskabelige. Når disse love skal begrundes, inddrages desuden andre hensyn og interesser end videnskabsetiske, fx kommercielle. Der kan der godt være forskel på eller ligefrem konflikt mellem juridiske og videnskabsetiske begrundelser for regler om plagiat eller selvplagiat i videnskabsetisk forstand. Videnskabsetik foreskriver fx i udgangspunktet hurtig publicering af resultater og størst mulig åbenhed med alt. Det kan stride mod kommercielle hensyn. Der kan være tilfælde, hvor videnskabsetiske hensyn tilsiger civil ulydighed, fx at bryde tavsheds klausuler, der er oprettet for at beskytte kommercielle interesser. Der er således gode grunde til at være opmærksom på, at det følgende handler om videnskabsetik, ikke om jura.

Formelle regelsæt

Videnskabsetikken bygger i vid udstrækning på tradition og praksis, som forskere er opdraget til. Disse videnskabsetiske normer er efterhånden nedfældet i forskellige kodekser om god videnskabelig praksis og om modstykket, videnskabelig uredelighed. Nogle har kvasijudiciel status i den forstand, at

de forvaltes af et organ med statslig myndighed, og fordi brud på dem kan medføre disciplinære sanktioner. Et eksempel fra Danmark er *UVVU*, Udvalget vedrørende videnskabelig uredelighed. UVVU nedsættes af ministeren og fungerer under en lov og en ministeriel bekendtgørelse, der definerer, hvad uredelighed er.⁶ Der er tilfælde, hvor udvalgets afgørelse blev indbragt for en domstol, der dermed skulle afgøre, om noget var videnskabelig uredeligt (Klarlund-sagen. Østre Landsret 2015; Helmuth Nyborg-sagen. Vestre Landsret 2016).

Mange lande og internationale organer (fx UNESCO, EU) har udstedt kodekser for "god videnskabelig praksis", således også Danmark (*Den Danske Kodeks for Integritet i Forskning* 2015). Andre kodekser er udarbejdet af videnskabelige selskaber, og har som regel formelt kun vejledende status. Men de kan indgå som grundlag i bedømmelser fx ved ansøgninger om stillinger og forskningsbevillinger og ved tildeling af honorære og repræsentative poster. De kan også spille en rolle i disciplinære personalesager mod forskere. I den forstand kan der også være sanktioner bag reglerne, i nogle tilfælde alvorlige sanktioner. Også videnskabelige tidsskrifter og forlag har regler. Endelig findes regler om eksaminer, ph.d.-grader og doktorgrader.

De fleste af disse regelsæt omtaler plagiat, og nogle også selvplagiat, og der er gjort en betydelig indsats for at nå overensstemmelse, hvilket også i vidt udstrækning er lykkedes. Til illustration, dokumentation og specifikation vil jeg nævne tre eksempler, relevant for dansk kontekst som baggrund for det følgende.

Plagiat

På europæisk plan findes:

The European Code of Conduct for Research Integrity (2011):

Research misconduct is harmful for knowledge. It could mislead other researchers, it may threaten individuals or society – for instance if it becomes the basis for unsafe drugs or unwise legislation – and, by subverting the public's trust, it could lead to a disregard for or undesirable restrictions being imposed on research. Research misconduct can appear in many guises:

.....

- Plagiarism is the appropriation of other people's material without giving proper credit; (p. 6)

"Material" specificeres senere til: "ideas, research results or words" (p.11), altså ikke blot tekst, men også fx begreber, data, analyseresultater.

Og:

Results should be published in an open, transparent and accurate manner, at the earliest possible time, unless intellectual property considerations justify delay" (p. 7).

Bekendtgørelse om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed (2009):

§ 2. Ved videnskabelig uredelighed forstås: Forfalskning, fabrikering, plagiering og andre alvorlige brud på god videnskabelig praksis, som er begået forsætligt eller groft uagtsomt ved planlægning, gennemførelse eller rapportering af forskningsmæssige resultater. Omfattet af videnskabelig uredelighed er bl.a.:

.....

5) Plagiering af andres resultater eller publikationer.

I en nyligt udsendt rapport fra en ekspertgruppe nedsat af Uddannelses- og Forskningsministeriet er plagiat specificeret mere detaljeret som: "tilegnelse af ideer, processer, resultater, tekster eller særlige begreber uden retmæssig kreditering" (Uddannelses- og Forskningsministeriet 2015:2).

For at noget er "uredeligt", skal regelovertredelsen som det fremgår være sket forsætligt eller groft uagtsomt.

Der er således enighed om, at plagiat ikke blot omfatter direkte afskrift og parafrasering fra tekster, men også det at overtage ideer, begreber, data og tolkninger fra andre og udgive dem som ens egne.

Selvplagiat

Selvplagiat indgår også i mange regelsæt, om end ikke nødvendigvis med den betegnelse (Den Danske Kodeks 2015; American Psychological Association 2010). Det generelle princip er, at man ikke må publicere noget, som om det var nyt, hvis man har brugt det før. Derfor skal man angive oprindelig kilde. Hvis man autociterer ordret, skal man bruge citationstegn og reference.

I den ovenfor nævnte europæiske kodeks er formuleringen, at "Results should be published in an open, transparent and accurate manner", og videre (pp. 12) at følgende er uacceptabelt:

"Publication-related conduct, including authorship practices. It is unacceptable ...

Breaching of publishing rules, such as repeated publication, salami-slicing of publication," (pp. 12)

Med "repeated publication" menes publicering af de samme resultater flere gange, uden at gøre opmærksom på det.

I Den Danske kodeks for integritet i forskning (2015) læser man:

”3.1. Ansvarsområder

Forskningsresultater bør publiceres på en ærlig, gennemsigtig og præcis måde.

Publicering af de samme resultater i mere end én publikation må kun forekomme under særlige, tydeligt forklarede og fuldt oplyste omstændigheder.

Hvis primært materiale, data, fortolkninger eller resultater genanvendes, bør der gøres tydeligt rede for dette.

.....

.....

Ved anvendelse af eget arbejde og arbejde fra andre forskere i en publikation skal der angives tilstrækkelige og præcise referencer hertil.

Forskernes ret til frit at publicere deres forskning bør respekteres.”

Altså en ret udpenslet formulering, hvor det præciseres, at det ikke blot er direkte citat fra egen tidligere publiceret tekst, der er brud på ”ansvarlig forskningspraksis” eller ligefrem uredelighed, men også genbrug af ”primært materiale, data, fortolkninger eller resultater” uden tydeligt redegørelse for det og uden tilstrækkelige og præcise referencer.

UVVU har i flere tilfælde bedømt uoplyst genbrug som uredeligt. Man har således i en sag fra 2011 (Sagsnr. 4/2011 - 13/015703) fundet en forsker skyldig i uredelighed for i flere tilfælde at have genbrugt biopsimateriale fra tidligere studier uden at oplyse det og uden at referere til tidligere publikationer om analyse af samme materiale. Man må gå ud fra, at UVVU hermed tolker selvplagiat ind under § 2-vendingen ”... og andre alvorlige brud”.

Endelig er det relevant at nævne bestemmelser fra regler vedr. eksamenssnyd. Her er som eksempel en paragraf fra Københavns Universitets ordensregler:

”Regler om disciplinære foranstaltninger over for studerende ved Københavns Universitet (ordensreglerne)”:

”§ 2, Stk. 5: Til brud på god videnskabelig praksis og videnskabelig uredelighed, og som forhold der udgør eksamenssnyd, hører bl.a.:

- a) Plagiat, herunder genbrug af egen tekst (autocitat) uden kildehenvisning og citationstegn” (Regler om disciplinære foranstaltninger for studerende ved Københavns Universitet (ordensreglerne))

Her tales kun om genbrug af egen tekst.

Det er klart, at der er grænsetilfælde og gråzoner, ligesom det i praksis kan være svært at bestemme bagatelgrænser. For at mindske usikkerheden og standardisere, er der udarbejdet ret udførlige manualer og vejledninger med eksempler til klargøring af dette (se fx: Roigh 2006).

Er plagiat uetisk?

Jeg diskuterer i det følgende begrundelser for det uetiske i hhv. plagiat og selvplagiat hver for sig, da de rummer lidt forskellige aspekter. Litteraturen om emnet er omfattende og vidtforgrenet, og der er kun tale om en selektiv diskussion af hovedpositioner.

Palmer (1990)⁷ opdeler begrundelser i fire grupper: 1) En naturretlig, der udspringer af John Lockes princip om retten til at nyde frugter af eget arbejde. 2) En dannelseseoretisk (min betegnelse. Kant, Hegel, Humboldt mfl.), der betoner retten til egne intellektuelle ydelser som forudsætning for personlig dannelse og selvrealisering. 3) En utilitaristisk, der begrundet retten til egne intellektuelle ydelser med at det gavner vidensvæksten. 4) En teori, som Palmer kalder "piggy-back" –teorien (en teori, der bæres af en anden), der begrundet retten til intellektuelle ydelser med henvisning til rettigheder til håndgribelige objekter i materiel form.

Jeg forenkler min diskussion ved at opdele i to argumentationslinjer. Den ene omfatter teorier om intellektuel ejendomsret som en grundlæggende moralsk ret, svarende til 1) og 2) hos Palmer. Plagiat er forkert, fordi det krænker grundlæggende etiske principper om intellektuel ejendomsret, altså en ret der gælder før og uafhængigt af positiv ret. Jeg vil kalde denne linje *naturretslinjen* (idet jeg her bruger "naturret" i den moderne, bredere, betydning: rettigheder, der gælder i kraft af det at være menneske, og som kan indses af fornuften, uafhængigt af positiv ret). Den anden hævder, at plagiatforbud er rigtigt, fordi det gavner vækst i sand viden. Vækst i viden forudsættes hermed at være et gode. Denne teori bygger på utilitarisme og funktionalisme, og svarer til Palmers gruppe 3). (Palmer (1990: pp. 849) selv er afvisende overfor utilitarisme). Dertil kommer en tredje, som Palmer ikke behandler eksplicit, men som følger i sporet fra Hegel, nemlig nyere anerkendelsesteori med Axel Honneth mfl.

Naturretslinjen

Plagiat betyder som nævnt tyveri, og det er følgelig efter naturretlige synspunkter en krænkelse af ejendomsretten, som i den i optik er en universel ret alle mennesker har til det, de har frembragt ved egen møje. John Locke nævnes som regel som den første, der tydeligt fremførte dette princip. Hans syn på rettigheder tog udgangspunkt i en hypotetisk førsocial naturtilstand og var baseret på en form for arbejdsværdilære. Værdi skabes ved at naturen gennem arbejde omformes til genstande, som har værdi for mennesker. Gennem arbejde overfører man en del af sig selv, af sin egen krop, til produktet. Eftersom man har retten over sin egen krop, erhverver man derved også ejendomsret til det, man frembringer gennem arbejde (Locke 1993: pp. 127).

Åndelig ejendom som frugter af eget arbejde

Locke omtaler dog ikke eksplicit åndelig ejendom eller original videnskab, men andre har i hans spor forsøgt at udvide ideen om retten til frugter af eget arbejde til også at omfatte åndelige produkter. Herbert Spencer forsvarede energisk "the right of property in ideas", retten til intellektuelle objekter, som man har frembragt ved egen opfindsomhed og indsats (Spencer 1851: pp. 136). Han udledte det dog ikke fra ideen om en naturstilstand, men fra det for ham mest basale princip, frihed, retten til at handle frit. Fra det følger princippet om "lige frihed", altså størst mulig frihed til alle, givet at andre kan nyde samme grad af frihed. Hans ræsonnement var så for det første, at man ikke krænker nogens frihed ved at tilegne sig viden, som er frit tilgængelig. Hvis man med det som råstof gennem intellektuelt arbejde frembringer nye ideer, har man fulde rettigheder til dem. Man kan holde dem hemmeligt, ekskludere andre fra dem, og forlange ejendomsretten respekteret og beskyttet, præcis på samme måde, som hvis det var materielle objekter.⁸ Man kan udnytte dem som man vil, forudsat at man ikke dermed krænker andres frihed. I øvrigt vogtede Spencer også nidkært over egne ideer, og indrømmede kun nødtigt gæld til andre.

Andre forfattere i denne argumentationslinje er ifølge Palmer den amerikanske politiske filosof, retsteoretiker, anarkist mv. Lysander Spooner (1808-1887) og, fra 1900-tallet, bl.a. Aynd Rand (1967), Israel Kirzner (1979) og Robert Nozick (1974). Se også Gewertz & Amado, R. (2004).

Både Palmer (1990) og andre, bl.a. Hettinger (1989), ender imidlertid med at afvise argumentation ud fra naturretslinjen. Før jeg går ind på indvendingerne, skal jeg kort omtale den argumentation, som jeg kaldte den dannelses-teoretiske (Palmer's gruppe 2).

Dannelsesteoretisk argumentation

Humboldts argumentation er på visse punkter beslægtet med både John Locke og Herbert Spencer (Palmer 1990 pp. 835), men for ham er argumentet dog det, at intellektuel ejendomsret er en forudsætning for personens *frie dannelse* (udfoldelse af muligheder, perfektionering), altså en ret afledt af en mere basal værdi. Hegel går et skridt videre ved at sige, at det at eje sine ideer er en *manifestation* af, en *realisering* af ideen om personlig frihed, ikke blot en *forudsætning*. Og det er ikke gennem intellektuelt arbejde, men ved tilegnelsen af ideerne samtidig med at man skaber dem, ved at man tager dem i besiddelse og former dem med personligt aftryk, at man opnår ejerskab. Hegel mener også, at ejerskabet implicerer retten til at nyde de indtægter og de fordele i øvrigt, ideerne kan frembringe (Palmer 1990: 838, 841). For både Humboldt og Hegel gælder, at argumentationen tager udgangspunkt i idealer, der skal realiseres, snarere end rettigheder, der antages at være givne.

Indvendinger

De fleste erkender og accepterer i nutiden kritikken af den naturalistiske fejlslutning (Lübcke 1983: 307f) og dermed, at det er logisk uholdbart at slutte fra er til bør. De færreste opfatter "naturens orden" i bogstavelig forstand som begrundelse, når man fx siger at alle mennesker er født frie og lige. Det man kan observere i naturen, kan ikke begrunde rettigheder. Men naturretstænkningen fik en renæssance efter barbariet før og under 2. Verdenskrig, og må siges stadig at gøre sig gældende, og har støtte i kognitivistiske metaetiske positioner, der bygger på fornuft, fra Kant til Habermas mfl. Man mente der var rettigheder, der kan hævdes og begrundes forud for og uafhængigt af de umenneskelige love, som staterne kunne finde på at vedtage og håndhæve. Her fra udsprang FN's verdenserklæring om menneskerettigheder fra 1948. Den omtaler også intellektuelle rettigheder blandt de universelle menneskerettigheder:

Enhver har ret til beskyttelse af de moralske og materielle interesser, der hidrører fra en hvilken som helst videnskabelig, litterær eller kunstnerisk frembringelse, som vedkommende har skabt (artikel 27 stk. 2).

Men bemærk dog, at der her taltes om "interesser, der hidrører fra ... frembringelse", ikke om retten til at *eje* samme (jeg undlader at gå ind på de juridiske spørgsmål vedrørende relationer mellem menneskeretserklæringer, folkeret og dansk ret mv.).

Uanset kritikken af klassisk naturret, og uanset at FN's Verdenserklæring når alt kommer til alt var, hvad nogle statsmænd blev enige om at vedtage i 1948, er der altså fortsat forestillinger om, at der findes forpligtende universelle rettigheder med gyldighed for alle. Der findes moralteorier, der anser det for muligt at nå frem til indsigt i disse universelle rettigheder ved fornuftens brug, analogt med den erkendelsesteoretiske forestilling om universelt gyldige (om end kun provisoriske) sandheder om verden. I videnskabsetik er dette særligt påfaldende. Hvis et ideal om universel gyldighed af videnskabelige teorier om fx grundstoffers egenskaber skal have mening, er det nærliggende, i det mindste intuitivt, også at mene, at de adfærdsnormer, som forskere skal handle ud fra i deres søgen efter disse teorier, bør have en lignende universel gyldighed. Men lad os se nærmere på vanskelighederne.

Først ejendomsret generelt. Kognitivistiske eller semikognitivistiske moralteorier som hos Rawls og Habermas medtager faktisk ikke ejendomsret som en universel basal rettighed. Habermas (1992) er ikke så konkret, at han nævner specifikke rettigheder, og Rawls medtager kun ret til personlig ejendom (tøj, bolig, privat bohav, livsfornødenheder mv. (Rawls 1973)), fordi det er en basal ret som en forudsætning for frihed og værdighed. Generelt er der stor uenighed, om hvorvidt ejendomsret kan begrundes og i givet fald, hvor meget den kan omfatte.

Specielt når det gælder original videnskab, dukker dertil flere alvorlige problemer op. Locke mente, at råstoffet, det man bearbejder, i sidste ende skal være frit tilgængeligt. Fx udyrket land eller havets ressourcer, som endnu ikke var taget i besiddelse af nogen.

Men det billede lader sig vanskeligt overføre til original videnskab. Frembringelse af ny viden bruger eksisterende viden som råstof, og metoder, begreber, matematik og sprog mv. som produktionsmiddel, foruden iagttagelser af det, man studerer. Det meste eksisterende viden er i sit væsen et kollektivt gode, og det samme gælder de intellektuelle redskaber man bruger. Men det kan ikke tilegnes og gøres til privat ejendom, således som materielle goder kan. Ingen kan eje det som privat ejendom. Det giver mere mening at sige, at det er fælles ejendom.

Meget instruktivt er det, når vi betragter sproget, det mest basale råstof og produktionsredskab for viden. Sproget er et gode som kun kan holdes i live ved fælles brug. En afgørende forudsætning for sprogets forunderlige kapacitet er, 1) at det - til forskel fra materielle objekter, fx olie - er en ressource, der vokser og tiltager ved brug. Det udtømmes ikke. Ved at bruge det, tager vi ikke noget fra nogen. Snarere hjælper vi med at holde det i live og udvikle det. 2) hvis der overhovedet findes sprog, må der være fri adgang til det, i hvert fald i et vist omfang, hvis det skal holdes i live. Censur, løgn og bedrag, newspeak, bullshit mv. kan nok begrænse, monopolisere og fordreje, *hvad* der siges, den konkrete brug af sproget. Men sproget som sådan er stadig kollektivt ejendom. Løgn, demagogi, newspeak, bullshit og ironi snylter på sandhed. Og at sondre mellem skidt og kanel, når der siges noget, forudsætter visse elementære kompetencer, som kun virker, hvis et sprogfællesskab af passende styrke praktiserer fælles grundregler for brugen af sprog. Derfor giver det mere mening at sige, at sprog er fælles ejendom end at ingen ejer det. Hvis enhver opfandt sig eget sprog, nidkært vogtede over ejendomsretten til det og tilsvarende respekterede andres ejendomsret til deres private sprog, ville sproget ikke være værd at eje.

Viden har i disse henseender meget til fælles med sprog. Når man hører takketalere fra Nobelprisvindere, fremhæver de som regel rutinemæssigt deres enorme gæld til forgængere og kolleger. Denne, måske påtagne og overdrevne, beskedenhed spiller nok en vis rituel rolle (Merton 1968a), men det rummer sandsynligvis en dyb sandhed. Hovedparten af, hvad vi ved, har vi arvet fra fællesskabet og skabt i et fællesskab. Sproget har vi også arvet og fået gratis. Ny viden er i vid udstrækning produceret kollektivt inden for sociale felter og diskurser, der kan være mere eller mindre stimulerende. Filosofen Ludwig Wittgenstein ville næppe have skabt sine tanker, hvis han ikke var vokset op med den åndelige overflod og mangfoldighed, der var i "Wittgensteins Vienna" (Janik mfl. 1973), og som ung var blevet headhunted af Bertrand Russell til Cambridge. (Det skadede næppe heller, at han blev født ind i en af Europas rigeste familier – men det er en lidt anden sag). At ideer

skabes kollektivt, af sociale og kulturelle figurationer, indiceres også ved, at flere miljøer ofte er frugtsommelige med og frembringer de samme ideer på samme tid.

Overfor argumentet "retten til frugter af egen indsats", tror jeg, at Nobelpristagerne har helt ret, når de fremhæver andres bidrag fremfor deres eget som det, der har skabt de nye resultater. Hvis vi opgør den samlede arbejdsindsat gennem historien for at nå frem til indholdet i en tilfældigt udvalgt artikel i et videnskabeligt tidsskrift i dag, ville forfatterens helt eget, nye, originale bidrag nok udgøre en ret beskedent andel. Dette argument rammer også den dannelsesteoretiske begrundelse.

Det gælder også et yderligere argument: Resultatet, der skabes, den originale videnskab, er selv et kollektivt gode. Ligesom med sproget bliver der ved med at være lige meget tilbage til andre, uanset, hvor mange, der ved det. Newton ville stadig kende tyngdeloven, og kunne bruge denne viden, uanset, hvor mange andre, der fik kendskab til den. I den forstand mistede han ikke noget som helst ved at fortælle om den til andre. Det er svært at hævde, at det skulle indskrænke hans frihed. Og omvendt fik han – i hvert ud fra oplysningsideerne – større frihed ved at få adgang til viden, andre havde frembragt. Hvorfor skulle der så være en fra naturen givet moralsk ret til at et enkelt individ kan eje viden? Skulle skaberen ikke snarere betale en afgift til fællesskabet, hvis han/ hun kunne opnå anerkendelse og oven i købet tjene penge på sine frembringelser?

Alt i alt mener jeg ikke, at naturretlinjen har et godt argument for, at der findes en moralsk velbegrundet ret til at eje original videnskab.

Her har vi talt om ejendomsret til viden som en slags kapitalgode, noget man besidder og kan udnytte, ekskludere andre, købe og sælge. Det lader til at være svært at begrunde ud fra naturretlinjen. Det næste trin er så at spørge, om man kan begrunde en naturgiven ret til at være anerkendt som den der først skabte et stykke original videnskab? Altså om man har ret til at blive krediteret som den første, der fandt eller skabte ny viden, samtidig med at den pågældende viden stilles frit til rådighed for andre? Indenfor naturretlinjen har jeg ikke fundet litteratur, der argumenterer for en sådan ret, selvom man ikke har en naturlig ejendomsret. Det er heller ikke at forvente, eftersom der naturretlige begreb om ejendomsret overvejende er økonomisk orienteret. Førsteret er i sig selv ikke en økonomisk værdi. Man kan ikke (legitimt) købe eller sælge retten til at være anerkendt som den, der først gjorde et videnskabeligt fund eller skabte en ny teori.⁹

Utilitarisme og funktionalisme

Langt den mest udbredte begrundelse for førsteretten til original videnskab er utilitaristisk, senere udbygget med den funktionalistiske teori om moderne videnskabsinstitutioner, som R.K. Merton formulerede (Hettinger 1989; Strevens 2003).¹⁰

Den utilitaristiske argumentation er en form for regelutilitarisme, og lyder i sin simple form: en regel, der forbyder plagiat er moralsk rigtig, fordi den øger den samlede velfærd ved at gavne frembringelse af ny viden. Regler om rettigheder er ikke naturgivne - det ville ifølge Bentham være "nonsens på stylter" - de er kun berettigede, hvis de gør nytte. I argumentationen indgår to led, der skal eftervises: 1) Ny viden øger den samlede velfærd. Mennesker får et bedre liv, jo mere de ved. 2) Plagiatforbud gavner frembringelse af ny viden, og gør det bedre end mulige alternativer. Reglen virker, og den virker bedst af alle mulige. Begge led rummer store udfordringer og omfattende diskussioner. Jeg kan kun præsentere hovedpunkterne kort.

Angående første led: Bliver mennesker lykkeligere af mere viden? I den foreliggende kontekst må vi forudsætte, at vi kun taler om den velfærd, der opstår alene ved selve det at vide noget, altså det at være et oplyst menneske uden hensyn til praktisk anvendelse. Der er altså ikke tale om den simple nyttebetragtning, at det er nytten af den praktiske anvendelse af forskningsresultater, der tæller. Senest siden oplysningstiden har det været antaget, at viden har en intrinsisk værdi, at viden i sig selv betød øget myndighed og frihed, jf. Kant (1993: 71ff): "sapere aude", frigørelse fra umyndighed gennem brug af egen viden og viden og fornuft. I næste trin kan argumentet også understøttes utilitaristisk: med øget viden får mennesker øgede muligheder for at realisere et godt liv (Mill 1991: 20-62). Man kan ved siden af dette også antage, at mere viden kan omsættes til praksis og dermed skabe større produktion, sundhed mv. Men mere viden kan også anvendes destruktivt til dødbringende våben, usund mad, miljødelæggelse osv., altså formål, som har meget forskellige velfærdseffekter. Velfærdseffekterne af praktisk anvendelse afhænger i høj grad af, hvad man beslutter at anvende den til, og velfærdsvirkningerne ved praktisk anvendelse er uforudsigelige. Her ser vi kun på velfærdsvirkninger af viden i sig selv og ser bort fra den praktiske anvendelse.

Opgørelse af velfærdsvirkninger af ny viden har flere forudsætninger. For det første må man forudsætte et kumulativt, universalistisk erkendelsesbegreb, at ny viden altid kommer i tillæg til den eksisterende, og at det gælder som fremskridt overalt. En antagelse, som langt fra er ukontroversiel. Men selvom man accepterer det, er det ikke selvindlysende, at mere viden i sig selv altid øger velfærd. Ny viden om, at en sygdom er arvelig og uhelbredelig kan nedsætte velfærden. Fundamentalistiske kristne kan opleve et tab af velfærd ved udbredelse af oplysninger om, at universets alder snarere er ca. 13.6 mia. år end de ca. 6.000 år, man kan regne sig frem til ud fra Gammelt Testamente. Der er tilfælde, hvor man har stillet spørgsmålstegn ved, om man burde søge mere viden, eller i hvert fald har ment at burde sørge for en stram regulering af forskningen, herunder også spredningen af resultater (A-energiforskning, gen-forskning (Asilomar conference 1975) mv.) Her har problemet (så vidt jeg ved) dog mere været risikovurdering, frygt for meget alvorlige konsekvenser ved praktisk anvendelse, end frygt for velfærdstab ved at selve det at have

den pågældende viden. I et rådsdirektiv fra EU, år 2000, kan man læse: "The European Union rejects theories, which attempt to determine the existence of separate human races" (Council Directive 2000, art. 6).¹¹ Det er et eksempel på viden, der på forhånd erklæres for uønsket, hvis den skulle fremkomme.

Eksemplerne viser, at det godt kan anfægtes, at mere viden ubetinget er velfærdsforøgende. Men lad os antage at det er tilfældet. I en velfærds-kalkyle burde man principielt så også indregne, at alternative anvendelser af ressourcerne kunne give større velfærdsforbedringer. Det er heller ikke en simpel sag. Som ved mange velfærds-kalkyler er der ganske alvorlige problemer, men det vil sprænge rammerne at gå ind på disse her.

Anerkendelsesregimet. Mertons teori

I stedet går vi videre til andet led, at undersøge om reglen om plagiatforbud virker. Det er her Mertons funktionalistiske teori er relevant. Merton udviklede oprindeligt sin teori for at forklare, hvorfor forskere konkurrerer så heftigt om at komme først med originale forskningsresultater, og hvorfor der gennem historien har været så mange bitre stridigheder om, hvem der kom først (Merton 1957). Kan Mertons teori sandsynliggøre, at plagiatforbud gavner skabelse af ny viden?

Grundsynet hos Merton er, at videnskab er et relativt autonomt funktions-system, hvor anerkendelse for at frembringe original viden er fælles valuta. Lad os kalde det et *anerkendelsesregime*. Det er en organisationsform, der har vist sig at kunne fungere koordinerende og i nogle discipliner styrende helt op i global skala på linje med fx globale økonomiske markeder. Anerkendelse tildeles den, der kommer først, og det giver anledning til konkurrence om at komme først, endog en meget intensiv konkurrence. At anerkendelse betyder meget for forskere, behøver næppe særlig dokumentation. Generelt har anerkendelse, ved siden af penge, magt og kærlighed, været anset for noget, som alle ønsker sig. Der findes funktionssystemer, som er særligt specialiseret mod hver enkelt af disse eftertragtede goder. For videnskab er det anerkendelse af at bidrage med original videnskab. Mange forskere er fx komplet uinteresserede i mulig økonomisk indtjening ved patentrettigheder, og har traditionelt strittet imod at give sig tid til patentansøgninger før publicering af frygt for, at forsinkelser skulle koste førsteretten og dermed anerkendelsen. Et vist præstations- og konkurrencegen skal være til stede. Det er som regel også en forudsætning for at blive lukket ind, og indlæres i øvrigt under uddannelsen.

Der er kun få eksempler på andre funktionssystemer, om nogen, der har udviklet en lignende organisationsform, et anerkendelsesregime baseret på et transnationalt meriterings- og prestigesystem. Man kan tænke over, hvor man kan finde ranglister og honorære priser med tilsvarende international dækning og respekt. Den professionelle sportsverden fremviser nok de tydeligste paralleller. Også inden for kunst og kultur kendes eksempler, vel især

skønlitteratur og musik, men valutaen, værdimålestokken, er mindre entydig og smagsbetonet, og spredningen er langsommere. I politik tæller magt og i økonomi penge, når der skal rangordnes, efter systemernes officielle målestokke i hvert fald.

Videnskab udgør derfor uden tvivl et ret enestående tilfælde med hensyn til den funktionelle betydning af anerkendelse og prestige. I moderne videnskab er der udviklet et meritokratisk system, hvor forskere konkurrerer om at akkumulere meritter i form af anerkendelse for original videnskab. Der udvikles et anseelseshierarki, en rangliste, mere eller mindre entydig og synlig i forskellige fag, men dog til stede, hvis man skal kunne tale om et sammenhængende felt. Dette er funktionelt i forhold til videnskabernes overordnede mål, at frembringe ny sand viden, mener Merton med følge.¹²

Flere forudsætninger skal dog være opfyldt, for at anerkendelsesregimet kan fungere. Den vigtigste er, at anerkendelse skal tildeles proportionalt med værdien af det bidrag, som den konkrete originale videnskabelige frembringelse yder. Det forudsætter, at der kan etableres nogenlunde enighed om denne værdi. Det omfatter både et vist konsensuelt epistemisk fællesskab, og institutionelle rammer, der maksimerer mulighederne for en konsensuel vurdering. Merton antager, at det må ske kollektivt og offentligt under størst mulig åbenhed blandt eksperter indenfor forskersamfundet. Alle skal have lige adgang til at tage stilling til data, dokumentation, argumenter mv., og kunne komme til orde, således at usaglige hensyn og personinteresser udelukkes. Disse idealer er formuleret i Mertons velkendte CUDOS-normsæt, de fire normer:

- Communism, at viden er kollektiv ejendom, som alle skal have adgang til,
- Universalism, at viden skal vurderes ud fra universalistiske kriterier, uden persons anseelse
- Disinterestedness, neutralitet, uafhængighed af personlige interesser
- Organized scepticism, resultater gennem en kollektiv kritisk granskning før de kan accepteres (Merton 1968b; Andersen 2002: 122ff)

Disse normer svarer meget til det ideal, som Habermas kalder "herredømmefri dialog" (Habermas 1996: 78ff).

Faktisk kan man se, at disse idealer i - større eller mindre omfang og med større eller mindre held - er søgt indarbejdet i styrelsesregler, meriterings-systemer, bedømmelser, regler om habilitet, publiceringskrav og -regler, referee-ordninger, etiske kodekser osv. Kommunismenormen indlejres således i kravet om åben publicering af resultater. Universalisme, at man fx ikke må diskriminere efter køn eller hudfarve ol. ligger eksempelvis bag principper om saglige bedømmelser og blindet refereering. Neutralitetsnormen er nok den mest omtvistede og den, der er mest under pres. I forskningspolitik afspejles den i bevillinger til grundforskning og "armslængdeprincipper". Nor-

men om organiseret skeptisisme ses materialiseret i alle former for kritisk granskning, fra ph.d.-bedømmelser over videnskabelige konferencer, referee-systemer osv. Der forekommer normbrud, men normbrud søges sanktioneret, og det er sjældent man hører nogen forsvare disse normbrud, fx nepotisme eller kønsdiskrimination ved bedømmelser ol.

I dette system har et fælles kommunikationssystem en central rolle. Ud over at sprede nye resultater er det forskernes substitut for patentkontoret. Det er her man kan få stadfæstet og synliggjort førsteretten til original videnskab. I næste trin synliggøres et prestigehierarki, så man kan se, hvem der yder de mest værdifulde bidrag. Denne funktion opstod allerede med de første videnskabelige tidsskrifter, *Philosophical Transactions of Royal Society of London* og det franske *Journal des sçavans*, begge fra 1665. Før da kommunikerede forskere især ved at rundsende breve. Denne individualiserede form var langsom, men et mindst lige så alvorligt problem var, at den indebar betydelig risiko for, at modtagere kunne stjæle ideen og påberåbe sig førsteretten. Hvem kom først? Den funktionelle løsning var et fælles videnskabeligt tidsskrift, som alle havde adgang til, og som var kontrolleret af en redaktion, alle havde tillid til. Når en opdagelse en gang var trykt dér, var ikke blot den videnskabelige værdi, men også førsteretten fastslået (Kronick 1976). Tidsskrifter skal sikre ægtheden, garantere artiklers ophav.

Hvis der etableres et fælles anseelseshierarki, der på en valid måde afspejler resultaters værdi, giver det en række funktionelle fordele. I næste trin kan det styre problemprioriteringer, arbejdsdeling og ressourceallokeringer optimalt, antages det.¹³

Et yderligere argument i Mertons ånd (og Rawls's kunne man tilføje) er at det både er uretfærdigt og dysfunktionelt, hvis en forsker krediteres for andres resultater. Der skal være lige og fair adgang i konkurrencen om positioner og embeder indenfor forskningsverdenen, og anerkendelse for nye resultater skal være det afgørende.

Teorien er simpel, og kan forekomme at være et skønmaleri mere end en beskrivelse af virkeligheden. Teorien er uomtvisteligt smuk, og uanset at den ikke giver en realistisk beskrivelse (jf. ndf.), kan den tjene som et vejledende ideal, man kan stræbe efter at realisere. Og et ideal er nødvendigt til begrundelse af etiske normer for god videnskabelig praksis. I den forstand kan Mertons teori anvendes, forudsat at den alligevel har så høj grad af realisme, at den ikke på forhånd kan afvises som ren utopi.

Findes der bedre alternativer?

Tager vi det for gode varer, mangler vi stadig at vise, at anerkendelsesregimet er bedre end mulige alternativer. Det er klart, at der kunne tænkes andre måder at organisere videnskab på globalt: rentabilitet på markedsvilkår (pengeregimet), store hierarkiske bureaukratiske organisationer (magtregimet),

koordineret transnationalt via organisationer som EU, OECD (magt- og forhandlingsregime) ell. l. Jeg vil kun knytte et par kommentarer til dette.

Er markedet et alternativ? Kunne man privatisere forskning fuldt ud og lade private virksomheder eller offentlige universiteter på markedsvilkår stå for al organisering og finansiering af forskning? I rapporter ol. fra private firmaer og offentlige myndigheder er det ikke fast regel af anføre forfatternavne, og ofte offentliggøres de heller ikke. Ingen enkelt person får æren. Ville det kunne fungere som substitut for anerkendelsesregimet? Det ville det ikke. Viden har karakter af kollektivt gode, hvis det ikke patentbeskyttes, og økonomisk teori om kollektive goder har vist, at der under et markedsregime vil blive produceret "for lidt" eller intet. Vi har at gøre med et område, hvor markedet svigter (Samuelson 1954). Og der er typer af viden, som enten ikke kan patentbeskyttes, eller hvor det vil være uønskværdigt at gøre det. I så fald vil det ikke vil kunne betale sig på privatkapitalistisk basis. Gennemgående har private virksomheder også været tilbageholdende med at investere i forskning, og presser på for at få skatteyderne til at betale.

Bureaukrati og hierarki som organisationsform har været prøvet, dels i de gamle øststater og i et vist omfang også i de senere år på universiteter, bl.a. i Danmark efter indførelse af den såkaldte enstrengede ledelsesmodel. Om øststaterne må man vel sige, at modellen ikke var specielt succesrig. Hvad angår forsøg i de vestlige lande, er de trods alt ikke et substitut for anerkendelsesregimet, og slet ikke når det gælder at koordinere på tværs af universiteter og landegrænser. Det ville næppe kunne lade sig gøre gennem et politisk-administrativt hierarki.

En tredje mulighed kunne være, at nysgerrighed alene skulle drive værket, glæden ved at finde svar på ubesvarede spørgsmål om verdens indretning. Fordelen ville være, at belønningen bestod i at nyde selve den værdi, som tilstræbes, original videnskab, i stedet for et afledt gode, anerkendelse, der tænkes at afspejle værdien af den originale videnskab. Derved undgår man risikoen for målforskydning og andre perverse effekter, der kan optræde i anerkendelsesregimet, jf. ndf. Man ville gøre sig umage for ikke at bruge tid på spørgsmål, som allerede var besvaret, og man ville løbende dele ud for på den måde for at kunne få hjælp, hvor der var størst chance for udbytte. Glæden ved nye opdagelser kan deles af alle, modsat anerkendelse, hvor "the winner takes all". Resultater kunne publiceres uden forfatternavn, og der ville ikke være noget motiv til plagiat. Dermed ville man spare alle de omkostninger, denne regel medfører.

Der er ingen tvivl om, at glæden ved at besvare svære og store spørgsmål spiller en rolle for mange forskere. Hvor meget det betyder i forhold til anerkendelse, er usikkert. For Wittgenstein betød international anerkendelse tilsyneladende ikke ret meget, siden han kun publicerede en enkelt tekst i sin levetid, og heller ikke blev særligt berømt, mens han levede. Men selvom han ikke var drevet af stræben efter international berømmelse, formåede han al-

ligevel at skabe så originale og fremragende værker, at han kom til at stå som en af det 20. århundredes største filosoffer.

Ville man miste noget ved et rent nysgerrighedsdrevet regime i forhold til anerkendelsesregimet? En funktion kunne være i farezonen: de fælles kvalitetssikrende mekanismer. Anerkendelsesregimet ansporer til fejlfinding ved at konkurrenter går nye resultater kritisk efter i sømmene, før de godtages og belønnes med anerkendelse (Mertons norm om organiseret skepticisme, Merton 1968b).

Dysfunktioner og perverse effekter i anerkendelsesregimet

Hvis denne argumentation for de to led er rigtig, kan det begrunde forbud mod plagiat. Omvendt, hvis det ikke er tilfældet, savner vi stadig en begrundelse. Inden vi kan konkludere, kommer jeg ikke uden om endnu engang at berøre realismen i anerkendelsesregimets funktionalitet. Teorien skal nok opfattes som en normativ model, ikke en beskrivelse af virkeligheden. Men den skal dog gerne kunne lade sig realisere i det mindste med tilnærmelse. Jeg vil kort nævne forskellige barrierer og risici i form af afvigelser, der kan hæmme dette.

Effekter af afvigelse omtales ofte som dysfunktioner og perverse effekter. Dysfunktioner er indbyggede tendenser i systemet selv, mens perverse effekter er konsekvenser af påvirkninger og indgreb ude fra. Begge dele er der mange af, især perverse effekter. Jeg vil indskrænke mig til i kort, opremsende form at omtale de mest udbredte.

Konservatisme og konformisme har længe været kendt som dysfunktioner, der kan hæmme nytænkning. Et fast og monolitisk prestigehierarki, hvor en meget synlig elite sætter dagsorden og dominerer medier, bedømmelser og ressourceallokering, kan hæmme nye ideer, og skabe risikoaversion overfor at give sig i kast med "store problemer" uden for main stream med usikre udsigter til resultater og publicering. Resultatet kan blive orientering mod "sikre" projekter og petitesseforskning. Intern konkurrence kan forstærkes af relativ ressourceknaphed og øge publiceringspresset, hvilket kan have mange skadevirkninger: sjuksk og overfladiskhed, overbelastning og degenerering af kommunikations- og bedømmelsessystem. Publiceringspres øger incitamenter til plagiat og selvplagiat og andre former for uredelighed, samt publicering i små salamiskiver. Publiceringspres kan også føre til koalitioner om gaveforfatterskaber, altså hvor forskere aftaler at skrive hinanden på som forfattere, uden at have bidraget. Dertil kommer, at øget publiceringsmængde overbelast bedømmelsessystemer og kan undergrave kvalitetskontrol. Dermed bliver det mindre risikabelt at snyde fx ved plagiat. Disse dysfunktioner kan selvfølgelig forstærkes ude fra.

Ude fra truer både pengeregimet og magtregimet. En type trussel er den, man kunne kalde "anerkendelsesregime-konform", hvor man ude fra søger at udnytte anerkendelsesregimet til styring. Et eksempel er bevillingssystemer

baseret på antal refereebedømte artikler, evt. i forskellige kvalitetsklasser. Det bruges i det danske system, via den såkaldte Bibliometriske Forskningsindikator (BFI). Det forstærker selvsagt publiceringspresset, især hvis det økonomiske incitament forlænges hele vejen ned gennem systemet til de enkelte forskere. Risikoen for perverse effekter stiger.

Samtidig med at en sådan kobling til fx ressourceallokering øger presset på anerkendelsesregimet, øges også betydningen af, at det fungerer retvisende. Det er klart, at hvis møntfoden, anerkendelse, er forfalsket, fx hvis der ligefrem er tale om plagiat, dur indikatoren ikke.

En mere vidtgående pervertering er, hvis fx pengeregimet direkte koloniserer eller korrumpere anerkendelsesregimet. Anerkendelse kan omsættes til penge i form af forskningsbevillinger. Dermed kan anerkendelse forskydes til at være et middel, ikke en belønning man stræber efter i sig selv. Næste trin er, at penge i sig selv giver anerkendelse, således at koblingen til original videnskab bliver endnu svagere. Dertil kommer selvfølgelig, at der kan forekomme simpel korrupsion i form af køb af prestige via køb af spøgelsesforfattere, påvirkning af bedømmere ol. Sådanne tendenser til erodering og korrumpation, og til at profitorientering fortrænger søgen efter original videnskab synes faktisk at optræde i hvert fald indenfor medicinsk forskning (Gøtzsche 2013, 2015). Tendenserne vil øges, jo større den eksterne finansieringsandel bliver. I hele denne udvikling er plagiat kun et enkelt element, men samtidig også et symptom. I alle disse eksempler på dysfunktioner og perverse effekter gælder, at incitamentet til plagiat øges, samtidig med, at begrundelserne for at forbyde det svækkes. I samme grad som anerkendelsesregimet eroderes og korrumpes, svækkes også den utilitaristiske argumentation for plagiatreglen. En robust norm mod plagiat er i stor udstrækning afhængig af tillid til anerkendelsesregimet, og må baseres på selvjustits, bredt i forskningsmiljøer.

Endelig er det nødvendigt at spørge, om der kunne være positive virkninger i form af øget spredning, nytte og velfærd ved ophævelse af plagieringsforbud? Der er eksempler på plagiering på tværs af sprogbarrierer, altså en slag gratis oversættelsesydelse, ofte hvor kilden er på et sprog, som få kender indenfor det sprogområde, der oversættes til. Dermed bliver et værk kendt i et sprogområde, som måske ellers ikke havde fået adgang til det. Hertil er at sige, at den samme spredning selvfølgelig kunne være opnået, hvis man havde opgivet kilden og sikret sig retten til at benytte teksten. At det muligvis ikke ville være sket, er en anden sag. Indenfor malerkunst, arkitektur og musik ser man mange værker, herunder også højt værdsatte, der rummer plagierte elementer (Rosenmeier 2011; Tamm 2007). Verdens arv af templer, katedraller, malerkunst osv. ville måske have været fattigere uden plagiatværker? Disse områder kan dog nok ikke helt sidestilles med videnskab.

Selvplagiat

Det er klart, at selvplagiat kan krænke ophavsret, og genbrug kan skade forlags og tidsskrifters omdømme. De bekæmper da også ihærdigt selvplagiat. Hvad er den videnskabetiske begrundelse?

Ligesom vi har lært i skolen, at vi ikke må skrive af fra andre, har de fleste også lært, at man ikke uoplyst må skrive af efter en tidligere opgave i en ny opgave og lade som om, det er nyt. Jeg har heller aldrig været ude for, at det var nødvendigt at forklare studerende, hvorfor man ikke en gang til kan få kredit for en opgave, som man allerede en gang tidligere har fået karakter og kredit for. Det er selvfølgelig, fordi man er indenfor et formelt meriteringsregime, hvor det ved hver prøve skal dokumenteres, at man har lært noget mere. Som det fremgik, er der også regler om det i videnskabelige kodekser mv. Her er begrundelsen, at det skal dokumenteres, at der er tale om original videnskab. Regler mod selvplagiat er knyttet til meriteringskrav. Da man ikke kan stjæle, hvad man allerede selv ejer, er argumentation fra naturretlinjen på forhånd udelukket.

Dermed er den utilitaristiske/funktionalistiske begrundelse igen den der skal i spil. På to måder. For det første, i Mertons ånd: hvis fordelingen af anerkendelse på en valid måde skal afspejle værdien af bidrag til videnskabers udvikling, giver det fejl, hvis en forsker få kredit for de samme resultater flere gange (lige så vel, som hvis en forsker får kredit for resultater, han har stjålet fra andre). Det er præcis lige så dysfunktionelt som al anden plagiat. For det andet igen i Mertons ånd (og i Rawls's): hvis der skal være lige og fair adgang i konkurrencen om positioner og embeder indenfor forskningsverdenen, og hvis anerkendelse for nye resultater skal være det afgørende (meritter), bør man ikke krediteres for samme resultater mere end en gang.

Dertil kommer en tredje begrundelse, også funktionalistisk: Multipel publicering, selvplagiat (uopdaget) kan give et falsk indtryk af resultatets soliditet, at de er underbygget af flere data og undersøgelser, end tilfældet faktisk er. Endelig er det dysfunktionelt, at selvplagiat overbelaster publiceringssystemet og gør det mere uoverskueligt. Det er spild af ressourcer, både for forlag og for læsere.

Kan der være funktionelle gevinster ved selvplagiat? Den mest nærliggende at nævne er, at det kan øge spredningen, hvis resultater bliver gentaget i forskellige tekster, og selvfølgelig jo mere, jo mere segmenteret publikum er. Dette skal vejes imod ulemper og omkostninger ved at den samlede publikationsmængde øges. (Antagelig ville menneskeheden endsige forskningsverdenen ikke miste noget væsentligt, hvis vi forskere blev enige om kun at publicere fx en fjerdedel af, hvad vi gør. Måske en tiendedel? Tidsskrifterne ville måske miste omsætning). Større spredning ved gentagelse opnås imidlertid stadig, selvom man redeligt giver reference til oprindelig kilde, så det er ikke et argument mod reglen. Der kan være skadevirkninger ved en for restriktiv tolkning af reglen. Fx kan det være funktionelt at gengive visse almene tekst-

stykker i forskellige sammenhænge – forklaringer af begreber og metoder, som bruges, selvom resultaterne er helt nye ol. Hvis man – for at undgå anklage for autocitat – finder på en ny formulering hver gang, kan det utilsigtet give indtryk af, at det er en ny metode eller et nyt begreb. Igen gælder dog: Autocitat er tilladt med reference til oprindelig tekst.

Anerkendelsesteori

Ud fra den utilitaristiske og funktionalistiske anerkendelsesteori er plagiat altså ikke forkert, fordi nogen får krænket en eller anden basal, umistelig ret, men fordi det ødelægger anerkendelsesregimets funktion.

Det kan stride mod almindelig intuition. Intuitivt vil mange sige, at man bør anerkendes for præstationer, der lever op til fælles mål. Det er krænkende, hvis man unddrages anerkendelse, og ekstra krænkende, hvis andre ufortjent får anerkendelse for det, man selv har gjort sig fortjent til. Det vil gælde, uanset hvordan systemet som helhed fungerer.

En nyere teori om anerkendelse, der følger op på denne argumentationslinje, er Axel Honneths (1994). Det vil føre for vidt, at gøre rede for hele teorien her. Men den er værd at nævne, fordi det er et af de få nutidige eksempler på en normativ retfærdighedsteori om anerkendelse. Det er imidlertid ikke alt, der fortjener anerkendelse i moralsk forstand, og det er det problem en normativ teori skal kunne løse.

Kort fortalt tager Honneth udgangspunkt i ideer om, at alle mennesker har nogle helt basale mål og potentialer, som de stræber efter at realisere indenfor de sociale fællesskaber, de tilhører. Ud fra teorier og resultater fra psykologi, socialpsykologi og sociologi antager han, at behov for anerkendelse fra andre er et grundvilkår for alle mennesker. Det er en grundforudsætning for at realisere sig selv og et godt liv. I moderne samfund er der udskilt forskellige anerkendelses-sfærer, nemlig privat- eller intimsfæren (følelser, familie, venskaber mv.), den retlige sfære (rettigheder, retssikkerhed, respekt for subjektiv autonomi) og den sociale eller solidariske sfære (socialt fællesskab, værdsættelse som fuldgyldigt medlem som forudsætning for selvværd). Teorien bygger også på psykologiske og socialpsykologiske viden om de alvorlige skadevirkninger, krænkelser kan have for den enkelte, fx ved vold, svigt eller bedrag i følelsesmæssige forhold, justitsmord eller forskelsbehandling i retsvæsenet, og nedvurderinger eller unddragelse af anerkendelse i den sociale sfære.

Anerkendelse for original videnskab hører tydeligvis hjemme under den tredje type af anerkendelse. I forskning er plagiat en krænkelse. Her, som i de andre tilfælde er det klart, at det ikke er en hvilken som helst præstation eller handling, der fortjener anerkendelse, og at det kan være meget omstridt, hvornår det er med rette eller urette, man føler sig krænket (jf. fx en del injuriersager). Derfor bliver Honneths teori også afhængig af redegørelse for, hvordan det afgøres, hvilke normative kriterier, der skal gælde for sontring

mellem berettiget og uberettiget anerkendelse, hhv. krænkelse. Honneth har ikke udfoldet en sådan redegørelse specielt for videnskab, men ud fra det han generelt beskriver, kan man slutte, at det egentlig ikke ligger så fjernt fra Mertons funktionalistiske teori. Der skal være et nogenlunde integreret værdifællesskab, som er nogenlunde enige om fælles mål og normer, man skal følge for at nå målet. Normerne drejer sig både om metodeprincipper for god videnskab og de sociale normer for kollegial omgang.

Det bidrag som Honneths teori kan levere i tillæg, er en betoning af den selvstændige rolle og berettigelse, som normerne og fællesskabets anerkendelse har for de enkelte forskeres selvrealisering, også uanset hele systemets funktionalitet.

Er Honneths anerkendelsesteori relevant i forhold til selvplagiat? Spørgsmålet kan oversættes til: kan nogen med god ret føle sig krænkede, hvis en eller anden begår selvplagiat? Der er jo ikke nogen, der mister fortjent anerkendelse eller får deres egne præstationer nedvurderet? Men alligevel: For det første kan man føle det som en krænkelse af fælles videnskabelige kerneværdier knyttet til forestillinger om forskningens særlige originalitet. For det andet: I et stærkt konkurrencepræget system vil det med rette kunne opleves som en krænkelse, hvis bedømmelser fx ved ansøgninger skævvrides ved kunstigt oppustede publiceringslister.

Andre hensyn. Opsamling

Regler om plagiat og selvplagiat har primært været behandlet i perspektivet, hvor effektivt forskerfællesskabet er til at frembringe ny viden. Det er klart, at også andre interesser er på spil: universiteter, forlag, tidsskrifter, donatorer, aftagere mv. Ikke mindst forlag og tidsskrifter har i stigende omfang skærpet agtpågivenheden mod plagiat og selvplagiat. Mange har indført rutinemæssig kontrol, og IT- og konsulentfirmaer tilbyder software og hjælp. Konsulentfirmaet iThenticate nævner i en rapport følgende omkostninger ved plagiat, ud over de personlige omkostninger: 1) selve spildet af (klodens fælles?) ressourcer ved at gamle resultater udbredes som nye, 2) "brand costs" for universiteter, forlag og tidsskrifter, der kan miste anseelse, tilgang af studerende og forskertalent, netværksforbindelser mv. 3) økonomiske tab: udgifter til opklaring og kontrol, forskningsbevillinger, fald i salgsindtægter mv.

Forskning og videnskab har fået stigende samfundsmæssig betydning. Det er samtidig et område med enorm informationsasymmetri. Omverdenen har meget svært ved at vide og vurdere, hvad forskerne foretager sig, og hvornår der kommer resultater ud af det. Man er i høj grad afhængig af forskningens interne vurderinger og kvalitetskontrol. Omverdenen, fx bevillingsgivere og aftagere, bygger i vid udstrækning oven på forskerfællesskabets egne vurderinger i deres vurderinger og prioriteringer. Hvis anerkendelsesregimets evalueringssystem, selvdisciplin og kontrolsystem eroderes, undermineres tilliden. Tillid kan ikke frembringes kommercielt eller administrativt ude fra. Det

er meget svært og omkostningskrævende, for ikke at sige umuligt, for omverdenen at substituere forskningens interne kontrolsystem, og det er svært at få øje på bedre alternativer.

Sammenfattende er min konklusion, at de mest plausible kandidater til legitimering af normerne mod plagiat og selvplagiat, er en konsekvensorienteret, Mertoniansk teori om de gavnlige konsekvenser af disse normer for videnskabelig vækst, givet at videnskab styres af et anerkendelsesregime, der kan udfolde sig nogenlunde autonomt suppleret med Honneths socialfilosofisk anlagte anerkendelsesteori. I Webers typologi må det rubriceres som en kombination af formålsrationel og værdirationel legitimitet (Weber 2003: 209). Der findes en række tendenser og mekanismer, som kan true funktionaliteten.

Noter

1. Jeg takker professorerne Lene Koch, Peter Kurrild-Klitgaard og Morten Rosenmeier samt anonyme referees for frugtbare ideer, kommentarer og forslag. Også tak til stud.scient.soc. Marie Leth-Espensen for indsamling af data mv.
2. <http://www.theguardian.com/world/2011/mar/01/german-defence-minister-resigns-plagiarism>. <http://www.theguardian.com/world/2013/feb/09/german-education-minister-quits-phd-plagiarism>.
3. Årsberetninger fra UVVU 1992-2014.
4. "Ser du en filosof i færd med at bedømme alting med den rette fornuft, skal du vise ham respekt: han er et himmelsk, ikke et jordisk væsen" (Pico 1989: 50). Tak til Claus Christoffersen for denne henvisning.
5. Visse former for plagiat er beskyttet af ophavsretslov.
6. Der er indledt arbejde med ændring af bekendtgørelsen, jf. Uddannelses- og Forskningsministeriet 2015.
7. Jeg takker Peter Kurrild-Klitgaard for denne henvisning.
8. Hermed afviger Spencer fra den gængse juridiske forståelse. Fx kan man ikke afskære nogen fra at råde over videnskabelige sandheder, hvis blot man nævner kilden.
9. Spøgelsesforfatterskaber omfatter tilfælde, hvor fx et medicinalfirma betaler en anerkendt universitetsforsker for at stå som forfatter til en artikel om resultater fra firmaets forskning, og dermed tilføre artiklen prestige – men også at få anerkendelsen for resultaterne (Götzsche 2013).
10. Palmer diskuterer utilitarisme som begrundelse for ejendomsret, men ikke førsteret. Palmer når i øvrigt frem til et negativt resultat, altså at utilitarisme ikke kan begrunde ejendomsret.
11. Jeg takker Jørgen Vestergaard for denne henvisning.
12. Der findes en meget omfattende forskning og litteratur om Merton-skolens funktionalistiske videnskabssociologi, pro et contra. Se fx Zuckerman (1988), Cole (1992), Cole (2004), Turner (2007).
13. Antagelsen er viderebearbejdet af Talcott Parsons' og Niklas Luhmanns systemteorier og deres begreber om symbolsk generaliserede styringsmedier.

Referencer

- American Psychological Association 2010. *Publication Manual*. Washington.
- Andersen, Heine 2002. *Samfundsvidenskaber i kontekst*. København: Samfundslitteratur.
- Asilomar Conference on Recombinant DNA 1975. https://en.wikipedia.org/wiki/Asilomar_Conference_on_Recombinant_DNA.
- Bekendtgørelse om Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed 2009. <https://www.retsinformation.dk/pdfPrint.aspx?id=123871>.
- Bentham, J. 1843. Anarchical Fallacies; Being An Examination Of The Declarations Of Rights Issued During The French Revolution. *The Works of Jeremy Bentham, vol. 2 (Judicial Procedure, Anarchical Fallacies, works on Taxation)*. <http://oll.libertyfund.org/titles/1921>.
- Butler, Declan 2010. Journals step up plagiarism policing. *Scientific American*, July.
- Cole, Stephen 1992. *Making Science. Between Nature and Society*. Cambridge Mass.: Harvard University Press.
- Cole, Stephen 2007. Merton's Contribution to the Sociology of Science. *Social Studies of Science*. 34/6: 829-844.
- Corbyn, Zoe 2012. Misconduct is the main cause of life-sciences retractions. *Nature*, vol. 490, October.
- Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32000L0043>.
- Dauidsen-Nielsen, H. 1994. Dynamit indpakket i vat. *Weekendavisen* 18.11.1994.
- Den Danske Kodeks for Integritet i Forskning 2015. <http://ufm.dk/publikationer/2015/filer/file>.
- Uddannelses- og Forskningsministeriet 2015. *Rapport om det danske uredelighedssystem - Anbefalinger til håndtering af videnskabelig uredelighed i Danmark*. København.
- The European Code of Conduct for Research Integrity 2011. http://www.esf.org/fileadmin/Public_documents/Publications/Code_Conduct_ResearchIntegrity.pdf
- Garfinkel, M. S. 2014. A Fresh Look at Self-plagiarism. *Professional Ethics Report*. American Association for the Advancement of Science. Vol. 27, no 4: 1-8.
- Gewertz, N.M. & Amado, R. 2004. Intellectual Property and the Pharmaceutical Industry: A Moral Crossroads between Health and Property. *Journal of Business Ethics*, Vol. 55, No. 3: 295-308.
- Gøtzsche, P. 2013. *Dødelig medicin og organiseret kriminalitet - hvordan medicinalindustrien har korrumpet sundhedsvæsenet*. People's Press.
- Gøtzsche, P. 2015. *Dødelig psykiatri og organiseret fornægtelse*. People's Press.
- Habermas, J. 1992. *Faktizität und Geltung*. Frankfurt a.M.: Suhrkamp.
- Habermas, J. 1996. *Diskursetik*. København: Det lille forlag.
- Hettinger, E. C. 1989. Justifying Intellectual Property. *Philosophy and Public Affairs*, vol. 18, no. 1: 31-52.
- Honneth, A. 1994. *Kampf um Anerkennung*. Frankfurt a.M.: Suhrkamp.
- iThenticate Report 2012: *True Costs of Research Misconduct*. <http://www.ithenticate.com/resources/papers/research-misconduct>.
- Janik, A. & S. Toulmin 1973. *Wittgenstein's Vienna*. Touchstone: Simon and Schuster.

- Kant, I. 1993. Besvarelse af spørgsmålet: Hvad er oplysning. *Oplysning, historie, fremskridt*. Aarhus: Slagmarks Skyttegravsserie.
- Kirzner, I.M. 1979. *Perception, Opportunity, and Profit*. Chicago: University of Chicago Press.
- Kohlberg, Lawrence. 1984. *Essays on Moral Development*. Vol 2. San Francisco: Harper and Row.
- Kronick, D. 1976. *A History of Scientific and Technical Periodicals*. Metuche, N. J.
- Locke, J. 1993. *Two Treatises of Government*. London: Everyman.
- Lübcke, P. 1983. *Politikens filosofileksikon*. København: Politikens Forlag.
- McPherson, C.B. 1972. *The political theory of possessive individualism, Hobbes to Locke*. Oxford University Press.
- Merton, Robert K. 1957. Priorities in Scientific Discovery. *American Sociological Review* 2: 635-659.
- Merton, R.K. 1968a. The Matthew Effect in Science. *Science*, 159(3810): 56-63.
- Merton, R.K. 1968b. Science and Democratic Social Structure. In R. Merton: *Social Theory and Social Structure*. New York: Free Press.
- Mill, J.S. 1991. *On Liberty and other Essays*. Fontana Press.
- Nozick, R. 1974. *Anarchy, State and Utopia*. Basic Books Group.
- Palmer, T. G. 1990. Are Patents and Copyrights Justified? The Philosophy of Property Rights and Ideal Objects. *Harvard Journal of Law and Public Policy*, vol. 13, no 3: 817-865.
- Pico della Mirandola, Giovanni 2007. *Om menneskets værdighed*. København: Museum Tusulanum Forlag.
- Rawls, J. 1973. *A Theory of Justice*. Oxford University Press.
- Rand, A. 1986. *Capitalism: The Unknown Ideal*. Mass Market Paperback.
- Regler om disciplinære foranstaltninger for studerende ved Københavns Universitet (ordensreglerne)*. [http://uddannelseskvalitet.ku.dk/docs/Ordensregler-010914.pdf](http://uddannelses kvalitet.ku.dk/docs/Ordensregler-010914.pdf).
- Roig, Miguel 2006. *Avoiding plagiarism, self-plagiarism, and other questionable writing practices: A guide to ethical writing*. Office of Research Integrity. <https://www.cse.msu.edu/~alexliu/plagiarism.pdf>
- Rosenmeier, M. 2011. "Kan det være ok at krænke ophavsretsloven?". I Per Andersen, Pia Letto-Vanamo, Kjell Åke Modéer, Helle Vogt (red.): *Liber Amicorum Ditlev Tamm : Law, History and Culture*. København: Djøf Forlag.
- Rosenmeier, M. 2014. *Ophavsret for begyndere. En bog til ikke-jurister*. Udvalget til Beskyttelse af videnskabeligt arbejde. <http://ubva.dk/Publikationer>.
- Rosenzweig, M. & Schnitzer, A. E. 2013. Self-plagiarism. Perspectives for librarians. *College & Research Libraries News*, vol. 74 no. 9 492-494.
- Samuelson, P.A. 1954. The Pure Theory of Public Expenditure. *Review of Economics and Statistics*, vol. 36: 387-389.
- Spencer, Herbert 1851. *Social Statics*. <http://oll.libertyfund.org/titles/273>
- Schovsbo, Jens 2001. *Lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner*. Udvalget til beskyttelse af videnskabelige arbejder. <http://ubva.dk/files/pdf/ubva-pub-lof1.pdf>

- Spinak, W. 2013. Ethical editing practices and the problem of self-plagiarism. *SciElo in Perspective*. November 11. <http://blog.scielo.org/en/2013/11/11/ethical-editing-practices-and-the-problem-of-self-plagiarism>.
- Strevens, M. 2003. The Role of the Priority Rule in Science. *Journal of Philosophy*, vol. 100, no 2: 55-79.
- Tamm, Ditlev 2007. *Fra plagiatets historie*. Foredrag ved UBVA-symposium (videoptagelse). http://plagiat.greatdane.dk/?page_id=519.
- Vestre Landsret 2016. *Vestre Landsret giver Helmuth Nyborg medhold i sag mod UVVU* <http://ufm.dk/aktuelt/pressemeldelser/2016/vestre-landsret-giver-helmuth-nyborg-medhold-i-sag-mod-uvvu>
- Weber, Max 2003. *Udvalgte tekster*, bd. 2. København: Hans Reitzels Forlag.
- Zuckerman, Harriet 1988. Sociology of Science. I N. Smelser (ed.): *Handbook of Sociology*. Newbury Park: Sage.
- Østre Landsret 2015. *Pressemeldelse: Østre Landsret har givet professor, dr. med. Bente Klarlund Pedersen medhold i, at hun ikke har handlet videnskabeligt uredeligt*. <http://klarlundsagen.dk/index.php/dansk-oversigt>.